

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Unga mammors upplevelser av föräldragrupper och känslan av sammanhang

Hanna Kylefalk

Kandidatuppsats: SOPA 63
VT 2019
Handledare: Rickard Ulmestig

Abstract

Author: Hanna Kylefalk

Title: Young mothers experiences of parents' support groups and the sence of coherence

Supervisor: Rickard Ulmestig

Assessor: Elizabeth Martinell Barfoed

The aim of this study was to examine how young mothers experienced support groups for young parents in the aspects of health enhancing and wellbeing.

The data was collected through qualitative interviews with five participants in the age spectrum of 20 to 25 years. The interviews took place partly at a young parent support group in the East part of Sweden. The other interviews were carried out in the West part of Sweden in a family central. In the analysis, the theory of Sense of Coherence (SOC) and Stigma theory were used.

The study shows that the young mothers perceive the parent's group in a positive way. The main reasons seem to be the possibility of social interactions and sharing of experiences and knowledge. A possible conclusion of the findings is that participating in a young parent group can indeed be a part of young mothers' wellbeing and thriving health as it strengthens the Sense of Coherence.

Key words: Young mothers, Sence of Coherence, Support group, Young parents, Stigma, Meaningfulness, Salutogenic, Parents support group

Förord

Jag vill först av allt tacka min mamma, utan hennes otroliga stöd och vägledning i detta arbetet skulle det inte bli så mycket av. Jag vill även tacka alla som ställt upp i intervjuer och gett mig mycket kunskap kring hur det är att vara ung mamma. Till sist vill jag tacka Gud för Hans stöd och kärlek som givit detta arbete en djupare mening.

Hanna Lund,
augusti 2019

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	5
1.1 Föräldraskap och demografiska samhällsförändringar	5
2. Syfte	7
2.1 Frågeställningar i studien:	7
3. Kunskapsläge	7
3.1 Informationssökning	7
3.2 Föräldragrupp och unga mammor.....	7
3.3 Föräldrastöd, många möjligheter.....	9
4. Teoretiska utgångspunkter	10
4.1 Ett salutogent perspektiv.....	10
4.1.2 KASAM	11
4.1.3 Problematisering av KASAM.....	12
4.2 Stigmatisering	13
4.2.1 Grupptillhörighet och social identitet.....	14
5. Metod	14
5.1 Val av metod.....	14
5.2 Semistrukturerade Intervjuer	15
5.2.1 Intervju med flera personer	16
5.3 Urval	17
5.4 Begränsning av undersökningen.....	18
5.5 Undersökningens tillförlitlighet	19
5.6 Bearbetning och kodning	21
5.7 Etiska överväganden	21
5.8 Brister i studien.....	23
6. Resultat och analys	24
6.1 Presentation av verksamheterna	24
6.2 Presentation av intervjupersoner.....	25
6.3 Vikten av gemenskap i föräldrargrupper	26
6.4 Unga mammors delaktighet och möjlighet till utbyten	27
6.5 En ökad självkänsla och utveckling	29
6.6 Vikten av inkludering i ett sammanhang.....	31
7. Avslutande diskussion	33
Studiens bidrag	35
Förslag till vidare forskning	35
8. Referenslista	36
Bilagor	39
Bilaga 1, Information om studie	39
Bilaga 2, Intervjuguide	40
Bilaga 3, Samtycke om deltagande i studie.....	42

1. Problemformulering

1.1 Föräldraskap och demografiska samhällsförändringar

Nilsson (2010) skriver att det har skett en strukturell förändring i familjbildningen och socialpolitiken sedan 1970-talet i Sverige. Denna förändring konkretiseras genom ett lägre barnafödande, och en högre ålder för förstföderskor med en medelålder på 29 år 2004 jämfört med 24 år 1979. Det som kommit att utmärka det Sverige är en stat sedan 70-talet arbetar för att allt mer inkludera kvinnor i arbetsmarknaden. Genom olika socialpolitiska program har man byggt upp en socialförsäkring där möjlighet finns för både män och kvinnor att ta ut föräldraledighet under förutsättning att man har ett arbete att gå tillbaka till. Den förändrade situationen med en ökad andel kvinnliga anställda har inneburit att kvinnor har senarelagt barnafödandet då man har fokuserat på karriär innan man velat bilda familj. Den förändring som ses i familjbildningen hänger även ihop med hur socialförsäkringssystemet i Sverige är konstruerat. Genom införandet av socialförsäkringen har utbildning blivit ett medel för unga att på sikt kunna få en stabil inkomst som i sin tur möjliggör att bidra till välfärden (ibid.). För de kvinnor som får barn tidigt i livet utan att först bilda karriär tar en annan väg än det som "förväntas" av dem. För den unga mamman kan detta innebära att hon ses som annorlunda än andra och avviker ifrån normen i samhället. Hertfeldt -Wahn & Nissen (2005) menar bland annat att den unga mamman ofta måste försvara och stå upp för sig själv på grund av den rådande normen och diskursen som råder i Sverige. Normen som hon i och med sin unga ålder bryter mot. De beskriver även hennes situation som *marginaliserad*. Detta utifrån mammors egna beskrivningar där situationen ofta upplevs svårhanterlig. Det kan exempelvis handla om en svår ekonomisk eller social sits som hon befinner sig i. För den unga mamman är det av stor betydelse vilket socialt sammanhang och support som finns tillgängligt för henne (ibid.).

Whitley och Kirmayer (2008) pekar i sin forskning på att den stigmatisering av unga mammor som tidigare kopplats ihop med "tonårsmammor" numera kan vara fallet för mammor i 20 års ålder. De menar att detta beror på en förändring i samhällets diskurser kring bildande av familj och moderskap.

Största delen av forskningen som finns kring unga mammor är inriktad på tonårsmammor med en ålder på ca 13 till 18 år. Forskningen visar att tonårsmammor i stor grad är mer utsatta

och att de även upplever mer svårigheter än vad äldre eller vuxna mödrar gör. Det handlar om en svårighet att kombinera studier och graviditet, en högre grad depressionssyndrom samt ett mindre socialt nätverk (Hertfeldt Wahn, 2008).

I en studie kring tonårsmammor i Sverige åldrarna 16 till 19 undersöks sambandet mellan depression, socialt nätverk och socialt stöd ifrån familj och vänner. Studien gjordes genom ett frågeformulär där de unga mammorna själva fick svara på hur de upplevde sin hälsa, social bakgrund, socialt nätverk och social support ifrån barnmorskan. De fann i studien att det fanns klara samband mellan ett uteblivit eller lägre stöd ifrån familj och sociala nätverk och depression hos unga mammor (Hertfeldt Wahn & Nissen, 2012).

En stor del av forskningen som genomförts lyfter upp de risker som kan finnas med ett ungt föräldraskap och kopplas ofta ihop med negativa associationer som att den unga mamman kommer ifrån ostabila hemförhållanden (Quinlivan, Tan, Steele & Black, 2004) och den unga mamman som bidragande till kriminellt beteende hos barn (Nagin, Pogarsky & Farrington 1997). Forskning som gjorts visar att unga mammor under 20 år upplever en större risk för mental ohälsa vid barns födsel i form av förlossningsdepression än äldre mammor (Agnafors, Bladh, Svedin & Sydsjö, 2019). Resultatet visar även att det finns ett samband mellan avhopp från skola och studier och förlossningsdepression i samband med födsel (ibid.).

Det finns lite forskning om hur unga mammor i Sverige ser på mer organiserat socialt stöd som erbjuds i form av exempelvis stödprogram eller stödgrupper vid sidan av det personliga nätverket. Den forskning som gjorts i ämnet är ifrån en annan kontext än den svenska. Mills et al. (2013) skriver bland annat om detta utifrån en förortskontext i Sydney. På grund av bristen som finns i den svenska forskningen om unga mammor och föräldrastöd så är vidare forskning nödvändigt för att kunna få en ökad kunskap i ämnet, och i förlängningen kunna erbjuda bättre stöd. Ämnet anses vara relevant och viktigt eftersom arbetet med familjer och unga är en central del inom socialt arbete. Det lyfter även upp ett brukarperspektiv genom att de unga mammorna själva får komma till tals och vara i centrum för studien. Förhoppningen är att kunna ge dessa mammor en röst genom att fokusera på deras egna upplevelser av föräldragrupper.

2. Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur unga mammor upplever föräldragrupper i form av stödgrupper och öppna förskolor med fokus på de hälsofrämjande aspekterna.

2.1 Frågeställningar i studien:

- Vilken betydelse har föräldragruppen för unga mammor?
- Vilken roll har känslan av sammanhang för unga mammors hälsa och välmående?

3. Kunskapsläge

3.1 Informationssökning

För att hitta tidigare forskning har LUBsearch använts som huvudsaklig sökmotor. De flesta studier som använts har hittats genom inställningen 'Peer Reviewed' och en del genom 'Find similar results'. Majoriteten av valda studier har varit tagna ur internationella akademiska tidskrifter och några få varit doktorsavhandlingar och rapporter.

Ord som använts har varit främst engelska sökord som exempelvis: young mothers*, 'teenage mothers*', young mothers supportprogram*, teenage mothers swe* och young parents program*.

3.2 Föräldragrupper och unga mammor

Forskning kring unga mammor har gjorts av Yardley (2009). I den kvalitativa studien intervjuas 20 unga mammor i England om deras upplevelse av organiserat socialt stöd. I resultatet framkommer det att det är viktigt att kunna erbjuda en varierad form av stöd, beroende på vilket behov som finns. I en slutsats lyfter forskaren upp att ett större fokus bör vara på gruppinriktat stöd i form av föräldragrupper snarare än enskilda stödinsatser till unga mammor. Bland annat på grund av att den förra formen av socialt stöd kan ge verktyg för att hantera en känsla av stigmatisering och bryta social isolering.

Även Mills et al. (2012) har utifrån en kvalitativt ansats studerat professionellas arbete med unga föräldrar i föräldragrupper och hembesök i Sydney. Studien belyser de anställdas upplevelser av arbetet med unga föräldrar i en frivillighetsorganisation. Undersökningen gjordes med hjälp av tre fokusgrupper med anställda och sträckte sig över en period på 18 månader.

I studien lyfts upplevelsen av relationsskapande och byggandet av förtroende upp som viktiga aspekter i stödet. Förtroendet i gruppen byggs bland annat upp genom att socialarbetare delar med sig av egna erfarenheter av att vara förälder och kan således lättare relatera till mammornas upplevelse. Det blir med andra ord en mer jämn maktfördelning mellan den som håller i stödgruppen och deltagaren. Studien visar också på att en viktigare del är den interaktion som sker mammor emellan samt mellan mammor och deras barn. Resultatet visar på att denna interaktion innebär att de unga mammorna kan dela med sig av kunskap med varandra och därmed växa i sin roll som mamma (ibid.).

Dickinson & Joe (2010) har studerat hur unga mammor upplevt ett stödprogram som utformats specifikt efter deras behov och situation. Studien var utformad som en kvalitativ utvärdering av programmets olika delar och påverkan på de unga mammorna. Undersökningen gjordes genom observationer och genom att studera kursmaterial och relevant litteratur, de unga mammorna fick även ge sin egen syn på vad de ansåg om programmet. Intervjuer hölls med mammorna efter programmet avslutas för att följa upp om kursen inneburit någon förändring i deras liv.

Programmet hölls i Nya Zeeland och pågick i cirka 16 veckor. Det innehöll aktiviteter där de tillsammans åt mat, umgicks och gavs möjlighet till att utvecklas genom bland annat kreativ konstnärlighet. Bland de deltagande fanns det både gravida tonåringar i åldrarna 16 till 17 samt unga mammor upp till 20 år. I utvärderingen av programmet fann de att en av de viktigaste aspekterna i programmet var möjligheten att kunna vara flexibel och anpassa stödet efter det unika behov som fanns hos mammorna. Att kunna träffa andra unga mammor i en liknande situation ansåg alla deltagare var det viktigaste med programmet. De fann även att majoriteten av de som deltagit upplevde att programmet stärkt deras självförtroende och ökat graden av tilltro till sin egen förmåga. Detta medförde även en mer positiv syn på sig själv som ung mamma och på framtiden (ibid.).

3.3 Föräldrastöd, många möjligheter

Davidsson (2008) kartlägger det föräldrastöd som finns i Sverige i ett nationellt betänkande (SOU). I kartläggningen beskrivs familjecentralen som en öppen och naturlig verksamhet där stöd ges i samarbete med flera olika aktörer. I rapporten lyfts även öppen förskola upp som en mötesplats där mötet mellan olika nationaliteter, åldrar och människor bidrar till en hälsofrämjande miljö.

Rapporten pekar även på möjligheten med specifikt riktade grupper för unga föräldrar då detta underlättar för de unga föräldrarna att känna att verksamheten är relevant. Dessa specifikt riktade verksamheter finns inte i stor utsträckning utan endast på ett fåtal platser i Sverige (ibid.).

I rapporten presenteras en sammanfattande definition av föräldrastödet: *Ett brett utbud av insatser som föräldrar erbjuds ta del av och som syftar till att främja barns hälsa och psykosociala utveckling. Föräldrastödet ska bidra till: Fördjupad kunskap om barns behov och rättigheter, kontakt och gemenskap och att stärka föräldrar i sin föräldraroll* (Davidsson, 2008, s.45).

Hjelte et. al (2015) tar upp olika aspekter kring varför unga föräldrar i Sverige väljer att delta i föräldragrupper. I studien genomförs kvalitativa intervjuer av de föräldrar som deltog i grupperna på fem olika mödravårds- och barnavårdscentraler. Föräldrarna som deltog i grupperna var i åldrarna 16 till 25 år och majoriteten av dessa var unga mammor.

En viktig aspekt som blev tydlig var att många av deltagande uppskattade de professionellas kunskaper kring barn och föräldraskap. Detta var något som var extra tydligt för de som inte hade barn sedan tidigare som menade att detta gav hjälp stöd i rollen som nybliven förälder. En annan viktig anledning var att man fick träffa andra unga föräldrar i liknande situation, vilket gjorde det lättare att dela saker man upplevde vara svåra eller kände sig osäker i, i rollen som förälder. Det medförde även en process av normalisering då man inte var ensam i sina känslor. Ytterligare ett motiv var att stödgruppen gav ett naturligt socialt sammanhang som var viktigt under föräldraledigheten på grund av ett mindre socialt nätverk och en mindre händelserik vardag.

4. Teoretiska utgångspunkter

I denna studie ligger syftet på att undersöka hur den specificerade målgruppen unga mammor upplever det erbjudna föräldrastöd som ges. Fokus ligger främst på att se hur det riktade stödet upplevs som meningsfullt utifrån ett salutogent perspektiv. I studien har KASAM, stigmatisering samt det salutogena perspektivet valts ut som teoretiska utgångspunkter. Teorierna har valts för att kunna belysa unga mammor både ur ett individperspektiv utifrån stigmatiserings begreppet, och ett grupperspektiv i form av KASAM. Valet av teoretiska perspektiv gjordes både utifrån vad som framkom i intervjuerna och i tidigare forskning kring unga mammor.

4.1 Ett salutogent perspektiv

Ett centralt perspektiv i studien är ett salutogent eller hälsofrämjande perspektiv. Detta innebär att teoretiskt fokus är på de hälsofrämjande aspekterna av föräldrastödet samt vilka processer som ligger bakom ett övervägande positivt välmående liv hos mammorna trots svårigheter och stressorer som finns i livet i stort.

Synsättet utgår ifrån ett fokus på de mekanismer och copingresurser som leder till bättre hälsa och välbefinnande hos patienter och brukare. Detta i motsats till ett patogent synsätt där fokus snarare ligger på hur man ska undvika det sjuka eller begränsa skadorna av en stressor.

Det salutogena perspektivets upphovsman Antonovsky (2009) var förundrad av frågan kring hur det kom sig att vissa individer lättare kunde hantera och möta stress, svårigheter och sjukdomar än andra. Han ansåg att alla individer utsätts för olika påfrestningar och svårigheter i olika stadier av livet och att detta hör till "vardagen". Sjukdom är med andra ord inte något ovanligt för den stora majoriteten. I denna verklighet befinner vi oss i en skala som går från hälsa till ohälsa beroende på omständigheter i livet. Antonovsky kallade denna skala för ett kontinuum där vi antingen rör oss mot en positiv eller negativ *pol* av hälsa.

Det salutogena synsättet kan delas upp och sammanfattas i sex huvudsakliga punkter:

1. Avfärdandet av att klassa (*dikotomisera*) människor som antingen sjuka eller friska genom att istället se alla människor som placerade någonstans på ett kontinuum där varje individ placeras någonstans på skalan hälsa-ohälsa.
2. Det salutogena synsättet tar avstånd ifrån att endast se till enskilda orsaker som upphov till problem eller sjukdomar. Istället görs ett försök att se till personens hela historia och liv och där inkludera eventuella sjukdomar. Med andra ord eftersöks breda förklaringar och orsakssamband där helhetssynen står i fokus.
3. Fokuset ligger på att se till vilka parametrar som drar en individ mot den positiva sidan av kontinuumet eller håller kvar personen på den friska delen.
4. Vilka stressorer än är betraktas de inte som dåliga till sin natur, då de är ett naturligt inslag i det mänskliga livet. De är inte heller alltid av patologisk art utan kan även verka stärkande för individen avhängigt den förmåga som finns att lösa spänningen som stressoren bildar.
5. Inom det salutogena sökes ett stort antal möjliga lösningar som i sin tur syftar till att individen utifrån den situation hen befinner sig anpassar sig.
6. Slutligen har det salutogena perspektivet mer fokus och intresse av att se till det avvikande i en patogenetisk undersökningen än till det generella. Detta innebär att det är av större vikt att se till de individer som trots vissa motgångar verkar klara sig bra och antingen är kvar på den positiva sidan eller rör sig mot den denna sidan av kontinuumet (Antonovsky, 2009).

4.1.2 KASAM

Inom det salutogena tankesättet är en central teori KASAM, känslan av sammanhang (Antonovskys, 2009). Teorin är en förklaring till varför vissa individer har lättare att hantera motgångar än andra, svaret är enligt Antonovsky vilken grad av KASAM som individen har.

Inom KASAM finns tre huvudsakliga teman: *Begriplighet*, *Hanterbarhet* samt *Meningsfullhet*.

Begriplighet (B)

Syftar till hur individen uppfattar det som händer omkring och inom henne som förståeligt och ordnat i motsats till oförståeligt och ogripbart.

Hanterbarhet (H)

Innebär att individen upplever att det finns *resurser* att använda för att kunna hantera olika krav och stressituationer som kan komma. Det kan handla om ekonomiska resurser, socialt stöd och olika typer av relationer. Hanterbarheten medför att inte upplevelsen av maktlöshet och oförmåga tar över.

Meningsfullhet (M)

Visar på vilken grad av *delaktighet* och mening som individen har och upplever, som påverkar hur livet kommer att utvecklas sig. Meningsfullheten är enligt Antonovskys teori den viktigaste aspekten därför att man utan hög grad av meningsfullhet varken kan behålla hanterbarheten och begripligheten. Resonemanget innebär att om man har en stark meningsfullhet så har man ofta en motivation att hitta ett sätt att hantera och begripliggöra det problem som man ställs inför. De tre komponenterna hänger med andra ord ihop och påverkar varandra. Även om de tre komponenterna inom KASAM till stor del bedöms vara sammanflätade och hänga ihop finns det tillfällen där vissa delar av ens KASAM är viktigare än andra. Den dynamik som uppstår mellan de tre delarna förklaras enligt följande modell:

1. hög B+ låg H+ hög M → hög B+ hög H+ hög M
2. hög B+ låg H+ låg M → låg B+ låg H+ låg M

Det modellen visar är att det utan en känsla av meningsfullhet eller en låg sådan är det svårt att hitta den *motivation* som behövs för att finna tillgängliga resurser. Det blir även med tiden svårare för individen att finna en begriplighet att fortsätta sitt sökande då det inte förefaller vara betydelsefullt (Antonovsky, 2009, s.49).

4.1.3 Problematisering av KASAM

I de senare tidens forskning har en del forskare varit kritiska och ifrågasatt Antonovskys tankar om att KASAM. Den största kritiken har handlat om att hans synsätt är alltför

pessimistiskt då han menar att KASAM är svårt att förbättra efter en ålder av cirka 30 år. Theorell (1998) pekar bland annat på att det orimliga i detta påstående. Konarski (1998) menar även att det är svårt att mäta graden av KASAM på grund av att det inte är ett konkret mått, han menar att det handlar om något som en individ *upplever* som därför blir svårt att bevisa. Sammanlagt beskriver han att begreppet *känsla av sammanhang* ger ett alltför oklart värde och att det i alltför hög grad förlitar sig på personens känsla, vilket ger en sned bild av det man vill undersöka.

Hansson (1998) är mer positivt inställd till KASAM teorin, och anser att det är det bästa tillgängliga instrumentet för att mäta hälsa. Han hävdar också att det salutogena synsättet är användningsbart inom terapeutiska samtal då detta innebär att man har en större helhetssyn och söker efter individens resurser. Vidare menar han att Antonovsky inte hävdade sig ha en färdig teori utan en teori som skulle vidareutvecklas i framtiden. Detta beskrivs som en förklaring till varför man på senare tid kunnat se att det finns möjlighet för en individs KASAM att både kunna öka och minska (ibid.).

Även Langius och Björvell (1998) menar att Antonovskys arbete är relevant och användbart. Detta därför att han har ett konkret svar på frågan kring varför vissa individer har lättare att hantera sin livssituation jämfört med andra med liknande förutsättningar. Den salutogena modellen är det konkreta svaret på detta. De menar även att KASAM överensstämmer väl med en del *omvårdnadsteorier* som berör samverkan kring en individs yttre och inre resurser i relation till stresshantering (ibid.).

4.2 Stigmatisering

Att få barn tidigt kan som tidigare nämnts leda till att man känner att man avviker från normen och att man på olika sätt är annorlunda än vad som ses som ”normalt”. Detta beror mycket på att man i ett samhälle och i olika sociala sammanhang kategoriserar människor efter hur vi uppfattar dem och placerar individens (skenbart) *sociala identitet* i olika fack. Stigmat uppstår när en individs personlighetsdrag eller karaktär avviker från det förväntade som på olika sätt gör personen annorlunda än de övriga. Det avvikande är av en negativ och ovälkommet slag och medför att individen stämplas som annorlunda (Goffman, 2014).

Goffman (2014) beskriver stigmat utifrån tre olika typer: det *kroppsliga* stigmat som kan handla om olika typer av fysiskt handikapp eller missbildningar, brister på *individens*

karaktär vilket kan handla om vad man anser vara problematiska personlighetsdrag, och det *stambetingade* som syftar till individens bakgrund, religion eller ras.

Inom dessa olika typer av stigman gäller det att den individ som i sitt naturliga sammanhang skulle ha accepterats istället på grund av sitt avvikande sätt blir stigmatiserad av de som anses vara *normala*. Stigmat ligger med andra ord i att personen avviker ifrån det som andra förväntar sig att hon ska leva upp till (Goffman, 2014).

För en person som upplever stigmatisering kan följden bli att individen isolerar sig från de andra, vilket i sin tur kan ge upphov till psykiska problem som depression eftersom personen inte upplever samma typ av social gemenskap och sammanhang (ibid.).

4.2.1 Grupptillhörighet och social identitet

Den stigmatiserade individen kan även uppleva en ambivalens till sig själv och det man representerar. Detta sker genom att man tar avstånd ifrån de som representerar de mer kraftigt stigmatiserade ifrån hur man uppfattar sig själv, samtidigt som man inte helt kan ta avstånd ifrån gruppen då man har någon sorts känslomässig eller psykologisk koppling. Ambivalensen uppstår genom att ju mer lik individen blir de normala desto mindre stigmatiserad blir individen (ibid., s.118).

5. Metod

I detta metodavsnitt kommer jag att beskriva och återge de val av metoder och överväganden som gjorts i studien. Avsnittet innehåller beskrivning av avgränsningar av urval, intervjuprocessen samt analysmetod. Ett forskningsetiskt avsnitt presenteras i slutet av avsnittet.

5.1 Val av metod

I studien har en kvalitativ ansats valts ut som huvudsaklig riktning för metod. Kvalitativ metod används då forskaren vill studera och beskriva verkligheten utifrån en viss tolkning och

kontext. Kvalitativ metod syftar även till att formulera teoretiska slutsatser och begrepp utifrån vad som framkommer i resultatet (Bryman, 2011). Den kvalitativa metoden används även för att *uppfatta den sociala verkligheten och det som händer i den på samma sätt som de som lever i denna verklighet och som är föremål för en undersökning upplever den* (Bryman, 2011, s.362).

5.2 Semistrukturerade Intervjuer

Inför intervjuerna gjordes en intervjuguide med olika teman utifrån studiens syfte och inriktning (se bilaga 2). Intervjuguiden hade en semistrukturerad form för att få fram informanternas egna synpunkter och upplevelser i undersökningen samtidigt som det givna temat kunde följas. I en semistrukturerad intervjuform ligger fokus på att svara på ett antal teman som forskaren ska beröra under intervjun. Formen medför en stor flexibilitet genom att ordningsföljden kan bli olika beroende på vilket håll intervjun går åt. Det ger även intervjupersonen ett stort inflytande över intervjun (Bryman, 2011). Den semistrukturerade formen valdes för att kunna ge intervjupersonerna ett ökat inflytande och minska en ojämn maktfördelning mellan forskare och informant under intervjun. Då intervjuerna gjordes i olika kontexter och sammanhang medförde denna flexibilitet att informanterna kunna svara på ett sätt som kändes naturligt för dem.

Följdfrågor har formulerats under intervjun då det bedömts att detta behövs för att kunna få fylligare svar eller om oklarheter uppstått. Intervjuerna gjordes med en öppenhet för intervjupersonen att till stor del själva kunna besvara frågorna med det språk som föll dem in. Detta gav även möjlighet till att fördjupa och spinna vidare på begrepp eller teman som kom upp under intervjun. De öppna frågorna var en förutsättning för att kunna besvara syftet som går ut på att ta reda på den unga mammans *egen* beskrivning och upplevelse och utifrån detta kunna dra slutsatser. Den kvalitativa intervjun är även den vanligaste metoden därför att det underlättar för forskaren att vara *flexibel* och inlyssnande under intervjun (Bryman, 2011).

Under intervjuerna har denna flexibilitet kunnat gestalta sig i att forskaren varit följsam och fördjupande i det som informanterna velat ta upp och berätta om utefter de teman som valt ut. Detta har medfört att de frågor som ställts under intervjuerna ibland har kommit i olika ordningsföljder och har fördjupats olika mycket. Dock har alla planerade frågor och teman under intervjun på något sätt tagits upp utan en fråga som inte bedömdes vara relevant för studiens syfte (Bryman, 2011).

Den semistrukturerade typen av intervju valdes därför att det finns en tydlig inriktning och syfte med undersökningen som bäst kunde bevaras genom den halvt strukturerade formen. Alternativt skulle en nästan helt ostrukturerad intervjumetod kunna användas med skillnaden att ett tydligare fokus skulle läggas på informantens perspektiv och berättelse. En sådan typ av studie skulle likna den narrativa metoden där fokus ligger på att informantens får berätta *sin berättelse*. Risken hade varit att det här hade blivit alltför brett och att fokuset därmed blivit svårare att behålla (Bryman, 2011).

Under intervjuerna användes ljudupptagning för att säkerställa att allt som sades i intervjun kom med och inte missuppfattades. Ryen (2004) menar att den som intervjuar blir en bättre lyssnare och verkar mer intresserad av intervjupersonen om man använder sig av en bandspelare. Det gör även undersökningen mer tillförlitlig då ingen information riskerar att förloras (ibid.).

Transkriberingen skedde i nära anslutning till intervjutillfället, och materialet utgjorde grund för den analys som genomfördes. Efter transkribering samt kodning av materialet togs ljudupptagningen bort då för att säkerställa informanternas anonymitet och skydda materialet (Bryman, 2011).

5.2.1 Intervju med flera personer

En av intervjuerna i studien gjordes med två deltagande informanter. Anledningen var att möta intervjupersonernas önskan att inte ha en enskild intervju och se till de kände sig trygga i situationen. Bryman (2011) beskriver att forskaren i en gruppintervju ofta är intresserad av att undersöka samspelet emellan intervjupersonerna och få fram olika tankar och åsikter under intervjun. Det kan även medföra att svaren som ges blir mer genomtänka och varierade då det finns en annan möjlighet för informanterna att ifrågasätta och utveckla varandras resonemang (ibid.).

I studien kunde detta märkas genom att intervjupersonerna ibland höll med varandra i vissa aspekter och i andra kunde ha olika tankar. Detta gav en möjlighet att se en variation i tankarna och ge intervjupersonerna möjlighet att fördjupa sina egna tankar.

I fokus- och gruppintervjuer kan informanter som sedan tidigare känner varandra både ha en negativ och en positiv effekt. Dahlin-Ivanoff (2018) menar att det både kan hindra och möjliggöra för samtal där intervjupersoner kan öppna upp sig och prata på ett *fritt* sätt. I intervjun var jag medveten om detta och försökte se till att båda informanterna fick tala och därmed hade möjlighet att framföra sin egen åsikt.

5.3 Urval

I studien har sex informanter intervjuats. Informanterna valdes ut genom ett bekvämlighetsurval efter tidsbrist och få möjligheter att utöka urvalet i studien. Detta på grund av svårigheten med att hitta individer att ställa upp på en intervju. Bryman (2011) skriver att bekvämlighetsurvalet ofta görs när forskaren bedömer det finnas en svårighet att finna vissa typer av individer vilket kan ha samband med en viss känslighet i frågan eller ovillighet att ställa upp. I denna studie medförde detta att urvalet endast gjordes på två olika ställen: på en familjecentral samt en stödgrupp för unga mammor. Informanterna som deltog blev i ett första led informerade och tillfrågades om de ville delta av ansvarige för verksamheten. Detta bestämdes mellan forskare och ansvarig för respektive verksamhet för att undvika att en informant eventuellt skulle känna sig tvingad eller pressad till att ställa upp. En viktig aspekt här var se till att principen om frivillighet och personlig integritet respekterades (Kvale & Brinkman, 2014).

Innan respektive intervju hölls togs kontakt via mejl samt telefon med ansvarige för föräldrastödet respektive öppna förskolan. Information gavs kring undersökningens övergripande syfte och ämne samt information om konfidentialitet. Därefter togs intresseförfrågan upp i respektive stödgrupp av den ansvarige kontaktpersonen. Kontakt togs återigen efter att intresse av att delta i undersökningen meddelats, tid och plats bestämdes för genomförandet av intervjuerna.

Det har under tiden blivit tydligt att den målgrupp som varit aktuell varit väldigt begränsad och svår att få tag på. Detta berodde på att grupper med "unga mammor" finns på ett fåtal ställen, hade sommaruppehåll och låg utspridda i landet. Detta medförde ett visst bakslag för studiens fortsatta utveckling och medförde förseningar för färdigställandet av studien. Efter att några tackat nej till att delta i studien blev det till slut sex informanter som var villiga att intervjuas. En av dessa intervjuade höll i verksamheten, och gav i intervjun information om gruppen. Nämda informants svar valdes senare att inte tas med i arbetet då det bedömdes vara utanför studiens fokus och syfte.

För att försöka få en så stor spridning som möjligt har ett antal olika verksamheter för unga vuxna tillfrågats. Utfallet efter förfrågningen blev dock väldigt knapphändigt och resulterade i de två ställen som beskrivit. Ett mer varierat och omfattande urval skulle ha kunnat vidgat spridandet av informanter och därmed ökat chansen att uppnå en *teoretisk mättnad*. En

teoretisk mättnad innebär att man har tillräckligt många intervjuer för att kunna hävda att det tema man undersöker är *uttömt*, att det man kommit fram till i forskningen är trovärdigt och att man inte kommer att komma fram till nya slutsatser genom att intervjua fler informanter (Bryman, 2011). I denna intervju har fokuset inte varit att *jämföra* utan att *fördjupa sig* i hur unga mammor upplever föräldragruppen. Bryman (2011) menar att om studien har ett jämförande syfte behöver fler intervjuer göras för att den teoretiska mättnaden ska uppnås. Studiens fokus ger därmed en ökad tillförlitlighet och teoretisk mättnad.

Miljö för intervjuerna

De två första intervjuerna gjordes och spelades in i lokalen där de vanligtvis håller i föräldrastödet. Lokalen ligger i stad X i Östra Sverige. Genom att välja samma miljö som föräldrastödet ges i kan det bli lättare att få en uppfattning kring informanten och det som hen vill förmedla och uttrycka (Bryman, 2011). Platsen för intervjuerna valdes även med tanke på att mammorna som deltog skulle känna sig bekväma och vara bekanta med platsen sedan tidigare.

Inspelningen av intervjuerna gjordes i ett rum som låg avskilt för att kunna garantera informantens anonymitet, samt för att minska risker för att inte uppfatta vad som sägs under inspelningen på grund av störande ljud.

De resterande tre intervjuerna hölls på en familjecentral i stad Y i Västra Sverige i ett utanförskapsområde. Två av dessa intervjuer utfördes i ett enskilt rum och den tredje gjordes tillsammans med en av de andra besökande kvinnorna på familjecentralen. Detta bestämdes efter informantens eget önskemål för att hon skulle känna sig bekväm och trygg under intervjun.

5.4 Avgränsning av undersökningen

I undersökningen har endast unga mammor med en minimiålder på 18 år blivit tillfrågade om att delta. Valet att endast innefatta mammor beslutades med hänvisning till studiens syfte. Åldersgränsen på 18 år valdes med tanke på att informanter under 18 år inte själv kan lämna ett samtycke samt att det finns en risk att intervjupersonen inte till fullo förstår de konsekvenser som ett samtycke kan innebära för informanten. Det finns även en risk att barn

lättare låter sig påverkas än vad vuxna göra vilket både är ett etiskt problem och kan medföra problem för tillförlitligheten i studien (Källström Cater, 2018).

5.5 Undersökningens tillförlitlighet

Inom den kvalitativa forskningen är man försiktig med att direkt använda sig av reliabilitet samt validitetsbegreppen då dessa utgår ifrån att verkligheten går att fånga i en sanning. Detta stämmer dåligt med den kvalitativa ansatsen där man vill belysa olika synvinklar och uppfattningar av sanningen. Utifrån detta kan kvalitativ forskningen istället bedömas utifrån följande 4 kriterierna: *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* samt *vilken möjlighet det finns att styrka och bekräfta resultatet* (Bryman, 2011).

Trovärdighet

Trovärdighet innebär att forskaren kan visa att det som framkommer i en studie är acceptabelt genom att visa att forskningen gått rätt till och att resultatet kan styrkas av de som deltagit i studien. Detta är viktigt då kvalitativa studier kan innebära att flera olika skildringar av sanningen och den *sociala verkligheten* läggs fram (Bryman, 2011).

Trovärdigheten har i studien bekräftats genom en noggrannhet i de metoder som använts i utförandet av intervjuer, analys samt teori. En viss form av respondentvalidering har även gjorts i direkt anslutning till utförd intervju för att säkerställa att jag inte uppfattat eller misstolkat fel under intervjun. Detta delvis för att undvika att eventuella språkförbistringar mellan forskare och informant gett en felaktig bild av det som sades. Efter att resultatet framkommit har även en triangulering gjorts i bemärkelsen att resultatet jämförts med liknande studier kring unga mammor och föräldragrupper. Triangulering handlar i stor utsträckning om att det resultat man får fram kontrolleras med hjälp av flera forskare, metoder eller källor (Bryman, 2011).

Överförbarhet

Överförbarhet handlar generellt sett om att det som framkommer även i överförbart till en annan kontext och miljö. I den kvalitativa ansatsen är istället fokuset att redogöra för vilken kultur och kontext som studien utförs i. Genom en tydlig beskrivning av tillvägagångssätt samt studiens yttre förutsättningar kan forskare visa på vad som är unikt i deras specifika

forskning. Detta underlättar för andra forskare att bedöma hur relevant resultatet är för deras undersökning (Bryman, 2011). I denna studien har överförbarheten främst säkerställts genom att försöka få ett djup i intervjufrågor och en bredd i de deltagande informanterna.

Informanterna var i olika åldrar, hade olika kulturella bakgrund samt befann sig i olika städer och miljöer.

Majoriteten av informanterna hade dock en annan kulturell bakgrund än den svenska samt bodde i en miljö som kan klassas som ett utanförskapsområde. Detta kan påverka studiens överförbarhet på ett negativt sätt då det kan minska resultatets överförbarhet till unga mammor med en mer etnisk svensk kulturell bakgrund. För att öka överförbarheten har forskaren beskrivit den miljö där informanterna intervjuats i. En beskrivning finns även med kring de verksamheter som informanterna vanligtvis deltar i.

Pålitlighet

Pålitligheten handlar om att man beskrivit noga hur man gått tillväga ifrån studiens start och problemformulering till resultat, analys och slutsatser. Det kan även innebära att en annan forskare kontrollerar huruvida undersökningen lever upp till denna kvalitet (Bryman, 2011). Pålitligheten har i denna studie säkerställts genom att en noggrann beskrivning kring tillvägagångssättet och processen som studien tagit. Noggrannheten har varit extra tydligt i analysdel samt intervjuprocessen, detta för att underlätta för läsare att följa gången i studien samt för att läsaren ska kunna ha möjlighet till att utifrån beskrivningen dra egna slutsatser.

Möjlighet att styrka och konfirmera

På grund av svårigheten med att ha ett objektiva sanningsanspråk inom kvalitativ forskning ligger fokuset istället på att säkerställa att resultatet i studien inte blivit för vinklat av teorier eller forskarens värderingar (Bryman, 2011). Detta har vinnlagts genom att bland annat ha öppna frågor i intervjuguiden så att informanten självständigt kunnat tolka frågan efter sin egen förståelse. Ibland har mer riktade frågor ställts i intervjuer för att förtydliga en fråga, här finns en risk för påverkan av forskaren.

En viss teoretisk ram har även getts studien för att kunna svara på studien syfte och frågeställningar. Det finns i studien en medvetenhet kring svårigheten att vara helt

värderingsfri och utan förväntningar, i bland annat intervjusituationer. En kritisk blick bör därför ges till huruvida de resultat och slutsatser som framkommer helt kan styrkas.

5.6 Bearbetning och kodning

I denna del kommer analysprocessen samt kodningen att beskrivas i stora drag. Detta görs för att kunna följa forskningsprocessens gång ifrån början till slut.

I det första steget lästes respektive intervjuutskrift igenom för en grov översikt av dess innehåll och eventuellt funna teman markerades. Här gavs möjlighet att se till en helhet i det transkriberade materialet. I steg två ströks det i samtliga intervjuutskrifter under de teman som gick att finna som bedömdes vara intressanta utifrån forskningens syfte. Det som sedan markerats kopierades för att därefter tilldelas olika namn eller koder i ett nytt dokument. Detta gjordes i stort sätt på samtliga intervjuer.

I det tredje steget lästes samtliga koder i de olika dokumenten igenom för att därefter justeras om det bedömdes rimligt till dess antal och underlättade för den slutgiltiga kodningen av resultatet. Exempel på koder kunde här vara 'gemenskap/bryta isolering' 'kunskapsutbyten är viktigt för unga mammor'. När de slutgiltiga koderna satts och namngivits gjordes ytterligare en genomläsning av koderna för att därefter söka efter gemensamma mönster och olikheter. De gemensamma mönster och teman som framträtt har sedan analyserats utifrån undersökningens syfte och frågeställningar. Bearbetningen av intervjuerna utfördes i enlighet med en *Hermeneutisk meningstolkning*. Detta innebär att de transkriberade intervjuerna tolkas i olika steg för att sedan relaterats till varandra i sökandet efter en mening eller helhet. Kvale och Brinkman (2014) menar att det som kännetecknar hermeneutiken är dess cirkulära angreppssätt där en ökad kunskap och förståelse väntas ges efter varje ny tolkning och där delen bedöms vara lika viktig som helheten. (ibid.).

5.7 Etiska överväganden

Denna studie har utgått från Kvale och Brinkmann (2014) där råd ges om forskningsetiska principer som studien ska ta hänsyn till. De etiska principerna som växt fram genom historien har en extra viktig roll inom intervjun bland annat på grund av det nära förhållandet mellan forskare och informant. Kvale och Brinkman (2014) skriver att det krävs självständighet av forskaren så att dessa etiska principer kan implementeras i ett faktiskt fall. Det krävs även att

forskaren själv kan göra bedömningar och ha en förmåga att bedöma vad som är rimligt. Dessa grundläggande etiska principerna är: *Informerat samtycke, Konfidentialitet, Konsekvenser och Forskarens roll och påverkan* (ibid.).

Informerat samtycke

Innan en intervju påbörjats gavs information kring syftet med studien. Informationen innehöll om anonymitet, ljudupptagning samt att informanterna när som helst hade möjlighet att dra sig ur undersökningen och intervjun. Informationen gavs både muntligt och skriftligt för att säkerställa att syftet förstått. Detta var av stor vikt då majoriteten av informanterna inte hade svenska som första språk. För att ytterligare förtydliga gavs möjlighet till att ställa frågor om det fanns oklarheter kring undersökningen. Ett bekräftelseformulär (se bilaga 2) gavs även ut till informanten där hon fick skriva under om hon ville delta i studien. Målet med samtycket var att se till att principen om frivillighet och autonomi i studien kunde upprätthållas samt att undvika skada på informanten (ibid.).

Konfidentialitet

Att garantera anonymitet till de medverkande i studien var en viktig aspekt i de metodiska övervägandena efter principen om konfidentialitet (Kvale & Brinkmann, 2014). Denna princip var speciellt viktig i undersökningen på grund av att den berörde frågor som kunde komma att bli känsliga för de inblandade om information rövades. Anonymiteten upprätthölls genom att informantens namn togs bort och ersattes med beteckningen informant 1–5 i den ordning som intervjuerna genomfördes. Även namnet på de två städer där intervjuerna hölls ersattes med stad X samt stad Y. Ljudupptagningen som gjordes sparades till dess att transkriberingen och kodningen var genomförd och togs därefter bort. Endast forskaren hade tillgång till och tog del av det inspelade materialet. Detta gjordes för att skydda informanternas integritet och undvika att det inspelade materialet från att läcka ut (ibid.).

Konsekvenser

Under intervjuerna som gjorts i studien har åtgärder tagits för att undvika negativa konsekvenser för de inblandade. Överväganden har bland annat gjorts kring vilka typer av frågor som ska ställas i intervjuguiden och dess känslighet för informanterna, detta även i fallet kring uppföljningsfrågor och fördjupande frågor. Här har å ena sidan en balans eftersökts för att få fram tillräckligt med information som i sin tur kan ge goda konsekvenser

för gruppen unga mammor, och å andra sidan risken att ställa frågor av en allt för känslig art (Kvale & Brinkmann, 2014). De goda konsekvenserna kan främst ses genom att intervjupersonerna får berätta utifrån sitt eget perspektiv vilket ger en mer jämn maktfördelning mellan forskare och den intervjuade. Ahrne och Svensson (2018) menar att det kan finnas ett maktövertag hos intervjuaren vilket kräver en medveten försiktighet som forskare. Undersökningen har inte bedömts ge några allvarliga negativa konsekvenser för de inblandade men det finns en risk att ämnet väcker starka känslor. Det skulle kunna handla om minnen från graviditet eller andra utmanande situationer som upplevs i rollen som mamma. Genom att fokusera främst på det sociala stödet eller verksamheten har målet och förhoppningen varit att undvika detta.

Forskarroll

I rollen som forskare finns ett ansvar att både säkerställa att det som presenteras håller en god kvalitet och har en hög moralisk och etisk kompass under intervju och i hela forskningsprocessen. Det innebär även att inneha en professionell roll samtidigt som det bör finnas ett nära samarbete och flexibilitet mellan forskare och informant (Kvale & Brinkmann, 2014). I den här undersökningen har det funnits en flexibilitet och ett inlyssnande sätt att ställa följdfrågor och vara nyfiken på vad informanten vill berätta. Jag har i studien varit medveten att en intervju kan påverka intervjupersonen både positivt och negativt. Kvale och Brinkmann (2014) skriver att det krävs en medvetenhet och balans i viljan att få fram ny vetenskaplig kunskap samtidigt som det etiska aspekterna tas i beaktning.

5.8 Brister i studien

Av de fem informanterna så hade fyra av dessa ett annat språk än svenska som sitt moderspråk. Det kan påverkat huruvida informanterna uppfattat de frågorna som ställts på ett korrekt sätt samt om de svar som getts har tolkats på det sätt som informanten menade att de ska tolkas. Detta speciellt under den sista intervjun där kvinnan ifråga delvis behövde stöd från en annan kvinna för att kunna förstå. För att undvika missförstånd fick ibland intervjufrågorna förenklas i enkla meningar. Detta kan ha inneburit att en del av den ursprungliga frågans djup och syfte gått miste eller blivit förändrad. Anpassningen gjordes under intervjun då det bedömdes vara relevant för informanten att känna sig delaktig och införstådd i det som diskuterades i intervjun. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver att

intervjufrågor ska vara enkla för informanten och att frågorna kan behöva anpassas till ett språk som intervjupersonen känner sig hemma med (ibid.).

Under intervjuerna på familjecentralen så fanns det ett visst mått av buller och störande ljud då det i verksamheten deltog både kvinnor och barn. Detta märktes speciellt i informant 5 intervju där en del skrik och högt prat delvis stör och avbryter intervjun. Dock var kvalitén av så pass god standard att det går att uppfatta det som sägs med undantag för några få ord som inte fås med i transkriberingen.

6. Resultat och analys

Jag kommer i det här avsnittet inledningsvis att redovisa resultat och analys som framkommit efter intervjuerna med informanterna i de olika verksamheterna. Först kommer verksamheterna och informanterna att presenteras och därefter följer en analys som redovisas. Analysen görs utifrån de olika teman som framkommer under intervjuerna och kopplas till Antonovskys (2009) teorier om KASAM samt begreppet Stigmatisering.

6.1 Presentation av verksamheterna

Familjecentralen

Familjecentralen ligger centralt belägen i ett förortsområde i en stad i Västra Sverige. Här finns det två inriktningar inom den öppna förskolan riktade till föräldrar och deras barn. Den ena gruppen är mer allmänt riktad till alla föräldrar som har barn i åldrarna 0–6, den andra gruppen för unga vuxna är riktade till föräldrar där minst en av föräldrarna är under 23 år. Båda verksamheterna är frivilliga och ingen anmälan behövs för att man ska kunna delta. Båda grupperna har pedagogisk verksamhet och möjlighet till att träffa andra föräldrar samt fika och umgås. I gruppen för unga föräldrar brukar det även vara en samling där man diskuterar olika ämnen som kommer upp. Det kan handla om något som man vill dela med sig av eller som man känner att man behöver stöttning i.

Stödgruppen för unga föräldrar

Denna verksamheten ligger centralt belägen i Östra Sverige. Gruppen är till för unga föräldrar i åldrarna 16–22 år, barn är också välkomna men är främst riktat till unga förälder. Det som ligger till grund för verksamheten är föräldrastödsprogrammet ICDP (International Child Development Program) som handlar om de sociala samspelet mellan barn och förälder, och ger stöd och råd i olika situationer. Till detta utgör en stor del av verksamheten att erbjuda ett socialt sammanhang där man som ung förälder kan känna sig hemma och träffa andra unga föräldrar. Gruppen är öppen för både mammor och pappor och har just nu åtta mammor som deltar.

6.2 Presentation av intervjupersoner

Informant 1

Informant 1 var 21 år när hon fick sitt barn och är idag 25 år gammal. Informanten är idag med och leder en stödgrupp för unga mammor/föräldrar i Östra Sverige. Hon har tidigare deltagit i en öppen förskola på en familjecentral.

Informant 2

Informant 2 var 17 år när hon fick sitt barn och är idag 20 år gammal. Informanten är idag med och deltar i en stödgrupp för unga mammor/föräldrar i Östra Sverige. Hon har nu deltagit i gruppen i lite mer än ett år.

Informant 3

Informant 3 var 20 år gammal när hon fick sitt barn och är 23 år idag. Hon deltar i öppna förskolan för unga vuxna samt i den mer allmänt riktade verksamheten i Västra Sverige. Hon har deltagit i verksamheterna på familjecentralen i drygt 2 år.

Informant 4

Informant 4 var 21 år gammal när hon fick sitt barn och är 25 år idag. Hon är med i öppna förskolan för unga vuxna samt i den mer allmänt riktade verksamheten i Västra Sverige. Mamman har deltagit i verksamheterna på familjecentralen i snart 2 år.

Informant 5

Informant 5 var 22 år gammal när hon fick sitt barn och är 23 år idag. Hon deltar både i öppna förskolan för unga vuxna samt den mer allmänt riktade föräldragruppen i Västra Sverige. Hon har deltagit i verksamheterna i snart 1 år.

6.3 Vikten av gemenskap i föräldragrupper

I samtliga fyra intervjuer beskrev de unga mammorna föräldragruppen som ett viktigt socialt sammanhang där de kunde få träffa andra unga mammor med barn i liknande ålder.

Gemenskapen beskrevs som viktig både för mammorna men även för barnen. Många av intervjupersonerna var nyinflyttade i området vid tiden man började gå till familjecentralen, vilket bidrog till de inte kände någon annan där de befann sig. Deras familj och vänner kunde bo på andra orter och platser som gjorde det svårt att kunna träffas.

[...] På ett sätt var det mest för min dotter för hon hade inte fått någon förskoleplats än och som sagt jag kände ingen här så jag kände både för henne att hon får komma hit träffa andra barn och leka lite, och även att jag får träffa kanske lära känna och jag har fått lite vänner. (Informant 4)

För samtliga av dessa mammor gav föräldragruppen möjlighet att få träffa nya vänner och beskrivs i ett fall som en del av hennes familj. På frågan kring vad som mamman upplever vara det viktigaste i en grupp och vad den ska ge, svarar informant 3:

Att man ska känna sig trygg och så, och det gör man verkligen här det tycker jag. Det blir lite som, ja för mig så blir det... jag har inte min familj här, så för mig blir det som att [personal 1] och [personal 2] är ju typ en del av min familj nu.

På familjecentralen beskrivs även den pedagogiska verksamheten som ett viktigt inslag för barnens välmående och utveckling. En av de intervjuade beskriver att hennes barn alltid är väldigt glad när de ska gå till familjecentralen och att detta märks på henne.

Många av mammorna beskriver även det sociala sammanhanget som ett tillfälle och chans att kunna få nya vänner. I några av fallen uttrycker mammorna att gruppen eller familjecentralen är den enda plats där hon kan träffa andra i hennes egen ålder och därmed bryta en form av social isolering. I ett exempel beskriver en mamma att gruppen är viktig för henne på grund av att hon inte har någon familj som kan hjälpa henne:

Ja, jätteviktig för att jag är själv, min mamma och min svärmor är inte här de är i Irak, och jag behöver någon som har erfarenhet av barn så jag får lära mig. (Informant 5)

Informant 5 menar att gruppen ger stöd genom att dela erfarenheter, detta skulle enligt Antonovsky (2009) kunna tolkas som ett sätt att lösa ett problem (stressor). Det stimuli eller problem som man ställs inför får individen att reagera genom att en spänning uppstår eftersom ett behov inte är tillgodosett. För att kunna lösa upp spänningen behöver detta behov tillmötesgå. Beroende på graden av KASAM individen innehar bedöms stimulit som mer eller mindre stressande (vara en stressor) (ibid.). För mamman kan bristen av att ha andra äldre kvinnor i familjen eller släkten ses som en möjlig stressor för henne. Stimulit skulle då bestå av en avsaknad av närstående att kunna dela svåra situationer med och att kunna få råd av. För mamman skulle gruppen kunna utgöra ett sammanhang där KASAM stärks och det aktuella stimuli bedömas som mindre stressande. Att medverka i gruppen skulle därmed kunna ses som ett sätt för mamman att lättare kunna hantera detta. Den möjliga stressfaktor skulle därmed allt mer övergå till att enbart vara ett stimuli som blir lättare att hantera.

6.4 Unga mammors delaktighet och möjligheter till utbyten

Kunskapsutbyten mellan mammor och mellan mammor och personal beskrivs av samtliga informanter som ett viktigt och meningsfullt inslag i verksamheten. Dessa utbyten kan bestå av att man delar med sig av något som man erfarit i rollen som mamma som citatet nedan. Det kan handla om barnuppfostran och om att ge olika tips och råd.

Att man kommer hit och det är samma miljö med barn och så, när man sitter och pratar med vuxna och delar tankar och idéer på hur man kanske gör med barnen hemma så lär man sig också ifrån varandra. (Informant 3)

Andra utbyten handlar mer generellt om att bli bekräftad i att andra har varit med om liknande upplevelser. Bland annat berättar informant 2 att de under samlingarna fick beskriva hur de upplevt sin graviditet, att vara ung mamma och reaktioner från omgivningen. Det visade sig att många hade en liknande historia och bakgrund och kunde känna igen sig i beskrivningen.

Asså någonting som vi gjorde i början, jag vet inte om du var här då, det var att prata om hur... då var vi lite fler då. Jag tror vi var tre eller fyra [mammor]. Då pratade vi om hur det har sett ut för oss när vi var unga och gravida, alltså hur alla andra runt omkring och det såg ganska likadant ut. Eller ganska så likadant ut för oss alla, ja det tyckte jag faktiskt var väldigt bra. (Informant 2)

Vidare beskrivs en del av reaktionerna från omgivning och familj vara av negativ art vilket i sin tur gav en känsla av ett ifrågasättande. Ibland kunde detta handla om att andra av god vilja ville vara behjälpliga i barnets uppfostran i andra fall endast hade mycket åsikter och kommentarer kring den unga mammans förmåga.

[...] Ja det är så här att äldre är ju automatiskt mer stabila än lite andra så man tycker att de kan ta hand om ett barn bättre fast egentligen så kanske det inte alls är så. Inget säger ju att ung mamma inte kan ta hand om sitt barn som hon ska. (Informant 2)

Antonovsky (2009) beskriver *meningsfullheten* som inte enbart en känsla eller tanke av delaktighet utan snarare en faktiskt deltagande roll i sammanhanget. I utbyten ges möjlighet

till att själv kunna få ge av den erfarenhet och kunskap man har som ung mamma och kan därmed ge en känsla av att vara del av något större. Utbytet av erfarenheter kan även ses som en möjlighet att kunna bearbeta upplevelser som varit utmanande för personen ifråga och därmed blir stärkt i att inte vara ensam i det. I gruppen kan det bli lättare att se saker i nya perspektiv vilket kan öka delaktigheten. Denna delaktighet är viktigt inom KASAM då det ger möjlighet att bli det likt Antonovsky (2009, s. 45) beskriver som; *Medverkande i de processer som skapar så väl ens öde som ens dagliga erfarenheter.*

Informant 1 uttrycker meningsfullhet i form av att hon upplever att föräldragruppen har ett annat fokus än mer ”neutrala grupper”

Här fokuserar vi mer på mammorna och stödet hos mammorna medan där kanske man fokuserar mer på att ha kul, att ha liksom grupper bara för att komma ut och här är det inte så. (Informant 1)

I denna grupp är fokuset som tidigare nämnts på unga föräldrar och deras situation vilket bidrar till en större delaktighet och relevans för de unga mammorna, med andra ord kan det upplevas mer meningsfullt att delta i den här gruppen. Antonovsky (2009) beskriver meningsfullheten som den viktigaste av alla de tre komponenterna i KASAM, och är den drivande motivationen för individen. För mammorna handlar det enligt informant 2 inte bara om att *ha kul* eller att gå till gruppen *för att bara komma ut*. Det kan med andra ord ligga en djupare mening bakom deltagandet i gruppen. Denna *meningsfullhet* kan handla om att få växa som mamma genom att känna att man är viktig och sätts i centrum för det sociala stödet. Det som görs och diskuteras i gruppen blir då anpassat utefter vad målgruppen tycker är viktig och relevant. Denna meningsfullhet skulle därmed kunna öka graden av KASAM genom att den motiverar till ett mer aktivt deltagande.

6.5 En ökad självkänsla och utvecklig

I intervjun med Informant 1 och Informant 2 beskrivs vikten av att gruppen ger verktyg för att hantera en del av de svårigheter som man kan uppleva i form av exempelvis fördomar mot unga mammor. En mamma beskriver hur föräldragruppen hjälper henne att hantera

Att liksom följa min egen väg men det betyder inte att jag ska ignorera vad de [runt omkring] säger. (informant 2)

Informantens svar skiljer sig från de andra informanterna genom att hon betonar att gruppen har haft betydelse i att bygga upp självkänslan, och att inte låta sig styras av andras åsikter eller fördomar. De verktyg som gruppen ger i form av exempelvis samtalsstöd och rådgivning gör det lättare att kunna hantera detta. Vidare beskriver informant 2:

Alltså ni har hjälpt mig att inte alltid lyssna på allt alla säger utan, när de säger [något] säg ifrån eller bara lyssna, du behöver liksom inte göra som de säger. Du behöver inte ta åt dig, ta åt dig direkt.

Detta kan enligt Antonovsky (2009) tolkas som en framgångsrik problemlösning där det tidigare varit svårt för mamman att hantera andras förväntningar och åsikter kring vad hon borde och inte borde göra. Personer med ett starkt KASAM har därmed lättare att vara flexibla i vilka copingstrategier de ska använda sig av i den givna situationen (ibid.).

Vidare beskriver mamman att gruppen har ändrat hennes sätt att tänka. Tidigare har det varit av större vikt vad andra runt omkring tänker och det har styrt hennes sätt att handla. Det skulle kunna tolkas som att hon tidigare haft ett större fokus på de känslomässiga aspekterna vilket i sin tur påverkade hennes copingstrategier. De verktyg som stödgruppen gett mamman kan även ha bidragit till att en större individuell flexibilitet i vilka strategier som går att använda. Antonovsky (2009) menar att det som utmärker ett starkt KASAM inte är att allt blir som man tänkt sig utan att snarare handlar om att ha ett förråd av olika strategier som går att använda sig av på ett flexibelt sätt (ibid.).

För andra informanter handlar hanterbarheten om att växa i sin roll som mamma genom att få dela och ta emot kunskap och kunna hantera svåra situationer som kan uppstå som småbarnsmamma. Informant 5 uttrycker att det viktigaste med gruppen för unga mammor var att hon fick hjälp och råd med sjukvård när hennes dotter var sjuk.

Men jag viste inte att det... Att jag måste besöka läkaren jag trodde att det var förkylning och att det sen skulle försvinna, men hon sa att hon [dottern] måste gå till sjukhuset och andas [inhalera].

6.6 Vikten av inkludering i ett sammanhang

I en del av de svar som framkom i resultatet uttrycktes en känsla av utanförskap eftersom de upplevde sig som annorlunda än majoriteten andra mammor. Detta både kopplat till att vara ung mamma i stort men även mer specifikt i olika sammanhang där man rörde sig. I ett fall pratar en mamma om att hon upplevde det svårt att känna sig som en del av den föräldragrupp hon gick till. Gruppen hade en mer varierad ålder på de deltagande föräldrarna och hade även ett annat fokus än vad man hade på gruppen för unga föräldrar. Det upplevdes även vara en skillnad kring vad man som mamma var i livet och vad som förväntades av en. Hon beskriver upplevelsen som att:

Man skulle vara gift helst eller sambo med någon stabil människa och sen skulle man ha en lägenhet eller ett hus tillsammans, och ett bra jobb och allt det här innan man skaffar ett barn. Det var mycket alla andra pratade om som man själv inte kunde relatera till. (Informant 1)

För den unga mamman kan detta tolkas som att hon inte levde upp till de förväntningar som fanns och det fanns en viss underförstådd sådan kring hur en mamma ska vara och bete sig. Goffman (2014) beskriver att en person som upplevs som avvikande kan bli stämplad och bedömd efter sina avvikelser från mängden något som Goffman kallar för de "normala". I mötet mellan den stigmatiserade och de "normala" kan det då uppstå en osäkerhet hos den avvikande då man inte vet hur reaktionen kommer att bli. Mer specifikt om man kommer att bedömas och tolkas extra hårt på grund av sitt stigma. Nästan alla som intervjuades vittnade om att de upplevde att omgivningen såg på dem på ett annorlunda sätt för att man var en ung mamma. Detta kunde gestalta sig i att människor i deras omgivning och umgängeskrets inte ansåg att de hade tillräcklig med erfarenhet och därmed berättigade de ett visst bemötande. En mamma berättar att:

Speciellt med uppfostran tycker jag att många brukar försöka hjälpa till med hur man ska uppfostra sitt barn och sånt, liksom hur man ska göra i vissa situationer. (Informant 2)

Resultatet stämmer även överens med vad som framkommer i Whitley och Kirmayer (2008) studie kring hur unga mammor i Kanada upplever stigmatisering. De fann i studien att unga mammor upplevde en stigmatisering i en mycket högre grad än vad äldre mammor gjorde enbart på grund av sin unga ålder. Detta hade i sin tur en negativ påverkan på deras hälsa. Dock fann de även att det fanns en kulturell skillnad i huruvida man upplevde en stigmatisering eller inte. Mammor med afro-karibisk kultur och ursprung upplevde inte stigmatisering som mammor med engelsk-kanadensisk gjorde. Det fanns därmed en kulturell aspekt i huruvida det fanns en upplevelse av stigma hos de unga mammorna.

En av intervjuerna beskriver denna kulturella aspekt som avgörande för huruvida man ses som en ung mamma eller inte. Hon beskriver att hon som en 21-årig mamma ansågs vara "lagom" gammal i enlighet med sin egen kultur medan det i det svensk-etniskt kulturella samhället sågs som ungt.

Att mamman inte upplever det vara ovanligt i sin "egen" kulturella sfär kan enligt Goffman (2014) tolkas som att det inte i kontexten ger något stigma att vara en ung mamma då detta inte är avvikande. Det kan snarare ses som något som förväntas av en, något som en mamma vittnar om:

Ja det beror ju på vad man har för värderingar och i liksom det svenska samhället så ska man ju först se till att man har bra utbildning sen ska man se till att man skaffar sig ett jobb och barnen kommer sist, medan i min kultur kan man börja tvärtom [...] så hade jag fått barn nu vid 25 år så hade jag varit lite för gammal. (Informant 1)

En annan mamma menade att det var nödvändigt med en grupp specifikt riktad till unga mammor på grund av hur samhället ser ut och för att unga mammor framförallt ska känna sig välkomna och inkluderade. Goffman beskriver detta som en del i processen där stigmat går att brytas. I de sammanhang där en stigmatiserad person finner andra individer med liknande stigma kan ett ömsesidigt utbyte av erfarenhet leda att det blir lättare att hantera stigmat. Detta beskrivs som att personen blir; *Godtagen som en person som verkligen är som vilken människa som helst* (Goffman, 2014, s.28).

I en intervju blir det tydligt att det inte är alla unga mammor som upplever stigma, en mamma menar att det finns en sådan stämpel men att hon själv aldrig upplevt sig vara annorlunda eller i ett större behov av stöd än andra mammor, varken på öppna förskolan eller i samhället. Hon beskriver att hon inte känt sig som en ung mamma och att hon redan hade ett jobb när barnet kom:

Det är nog också olika det beror på vart man är i livet liksom [...] det är ju skillnad om man kanske inte gått klart gymnasiet och bor hemma fortfarande till skillnad ifrån dem som gått färdigt skolan, flyttat hemifrån och fått jobb och sådana saker. Så att då kan jag förstå att man kanske behöver ett annat stöd. Men för mig var det liksom att jag gick färdigt skolan, tog studenten och började jobba direkt och sen har jag levt tillsammans med min pojkvän och så där. Så det kändes nog ifrån vårt håll att vi var redo och då kände man sig nog inte så ung. (Informant 3)

Detta visar på att det finns fall där unga mammor stigmatiseras men att detta i stor grad beror på individuella omständigheter. Vem som bedöms som ung mamma beror inte heller endast på ålder utan kan även bero på vilka val man gör i livet i övrigt. Detta resultat är viktigt därför att det visar att det finns en variation i om man upplever ett stigma eller inte. En intressant fråga här är om det hade blivit ett annat resultat om andra mammor hade intervjuats. Här är det viktigt att vara kritiskt till huruvida det som har framkommit ger en generell bild eller om det ger en bild av hur dessa mammor upplever det.

Oavsett om mammor upplever ett stigma eller inte finns det skäl att anta att stödprogram och stödgrupper för unga mammor ger en positiv aspekt på hälsa och välmående genom det genomgående positiva svar som ges i intervjuerna kopplat till KASAM.

7. Avslutande diskussion

Syftet i denna studie har varit att undersöka hur unga mammor upplevde föräldragruppen med ett fokus på de hälsofrämjande perspektiv. Vad som framkommit i analysen är att samtliga av mammorna upplever föräldragruppen som mycket positiv och meningsfull. Vidare visar analysen på vilken betydelse föräldragruppen har för mammorna hälsa och välmående vilket

beskrivs utifrån en bred definition. Av analysen framgår det att föräldragruppen på olika sätt gör det lättare att hantera svårigheter som det kan innebära att vara en ung mamma.

Analysen tyder även på att *meningsfullheten* upplevs vara en viktig anledning till att man väljer att gå till en föräldragrupp för unga föräldrar. Det finns här en koppling mellan den unga mammans deltagande i en föräldragrupp och en ökad grad av KASAM-känsla av sammanhang. En slutsats skulle därför kunna vara att föräldragruppen bidrar till en ökad KASAM som i sin tur verkar stärkande för unga mammors hälsa. Analysen visar även på att föräldragruppen kan minska stigmatiseringen av att vara en ung mamma. Det är dock oklart huruvida stigmatiseringen av unga mammor strukturellt sätt ökar eller minskar i och med en riktad föräldragrupp. Skulle en föräldragrupp med mer blandade åldrar på sikt kunna minska stigmatiseringen av unga mammor genom ett medvetet och inkluderade förhållningssätt i gruppen? För att svara på frågan skulle ett större antal mammor behöva intervjuas i olika föräldragrupper och sammanhang. Frågan är intressant utifrån ambitionen att öka inkluderingen, minska utanförskapet av unga mammor och motverka fördomar i samhället. På sikt skulle detta även kunna vara en viktig aspekt för unga mammors hälsa och välmående.

Tryggvason, Sorbring och Samuelson (2102) diskuterar huruvida de negativa reaktioner och attityder unga mammor upplever är mammornas egna tankar och föreställningar eller om det faktiskt finns en sådana förväntningar i deras omgivning. Detta är en relevant fråga även i denna studie då fokuset här är unga mammors upplevelse och inte hur det faktiskt förhåller sig. Resultatet hade möjligen blivit ett annat om studien även innefattat intervjuer med familj, personal och vänner.

Sammanfattningsvis finns det goda skäl att hävda att föräldragruppen har goda effekter på unga mammors hälsa. Det framgår att ett av de viktigaste skälen till detta är den sociala gemenskapen som gruppen utgör och att det upplevs vara meningsfullt att delta i gruppen. Den hälsofrämjande effekten är främst en minskad stress och en ökad självkänsla bland annat genom en starkare hanterbarhet.

Detta stämmer väl överens med Dickinson och Joes (2010) studie där man fann att föräldraprogrammet gav mycket goda effekter för den unga mamman. Man menade även att programmet medförde en ökad medvetenhet kring sitt eget värde och ett ökat självförtroende. Bandura (1989) menar bland annat att den grad av självtillit eller självförtroende var viktiga aspekter för en individs kontroll eller makt över sitt eget öde, vilket även kan ha ett samband med individens *hanterbarhet* inom KASAM.

Likt mammorna i denna studie var dock den viktigaste upptäckten hur mycket de uppskattade att få träffa andra unga mammor i liknande situation och gemenskapen i stort.

Studiens bidrag

Det forskningen framförallt har bidragit till är att sätta ett fokus på de hälsofrämjande perspektiven i föräldrastödet. Det har även givit unga mammor möjlighet att få göra sin röst hörd vilken är en förutsättning för att forskningen kring unga föräldrar ska kunna fördjupas och utvecklas. Kanske kan studien ha gett en bättre förståelse kring vikten av att inkludera och minska stigmatiseringen av folk vi menar är annorlunda och normbrytande. Framförallt hoppas jag att studien har fått visa på vikten av att ha ett socialt sammanhang och vara en del av något som är större än vad man själv är.

Förslag till vidare forskning

I denna studie har fokuset varit på den unga mamman och hennes upplevelse av föräldragruppen. Detta fokuset valdes främst med hänvisning till att det är lättare att få tag i mammor än pappor som deltar. I en del av intervjuerna lyftes dock pappornas roll upp och många ställde sig undrande till varför inte mer pappor är mer delaktiga. Man menade att detta skulle underlätta för förståelse och ge möjlighet att få byta erfarenheter med varandra. Unga pappor är även enligt Tryggvason, Sorbring och Samuelson (2012) allt mindre delaktiga i sina barn och familjelivet än de var för 30 år sedan. En vidare forskning av deras roll skulle kunna öka kunskapen och kanske ge möjlighet till en mer inkluderat föräldrastöd där mammor och pappor tillsammans lär sig av varandra. Möjligtvis skulle det även kunna leda till att pappors föräldraroll kan komma att ha en större vikt i framtida stöd- och föräldraprogram.

8. Referenslista

Agnafors, s., Bladh, M., Svedin, C och Sydsjö, G. (2019) Mental health in young mothers, single mothers and their children. *BMC Psychiatry*, 19 (1).doi: 10.1186/s12888-019-2082-y

Antonovsky, A. (2009) *Hälsans mysterium*. 2 upp. Stockholm: Natur & Kultur.

Bandura, A (1989) Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44 (9), ss. 1175–1184. ISSN: 1935-990X (Electronic)

Bryman, A (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.

Dahlin-Ivanoff, S (2018) Fokusgruppsdiskussioner. I Ahrne, G & Svensson, P. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Davidsson, I (2008). *Föräldrastöd - en vinst för alla: Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap* (SOU 2008:131). Stockholm: Fritzes offentliga publikationer

Dickinson, P & Joe, T (2010). Strengthening Young Mothers: A Qualitative Evaluation of a Pilot Support Group. *Youth Studies Australia*, 29 (1), ss.35–44.

Goffman, E (2014). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. 4 uppl., Lund: studentlitteratur.

Hansson, K. (1998) Patogen analys av salutogenes. *I Röster om KASAM: 15 forskare granskar begreppet Känsla av sammanhang*. Uppsala: Ord och vetande AB.

Hertfelt Wahn, E (2007). *Teenage childbearing in Sweden: Support from social network and midwife*. diss. Stockholm: Karolinska Institutet. URL: <http://hdl.handle.net/10616/38180>

Hertfelt Wahn, E & Nissen, E. (2012). Teenage Childbearing in Sweden - Depressive Symptoms among Teenage Mothers, Influencing Factors, Perception of Support and Self-Esteem - A Comparative Cross-Sectional Study. *Journal of Nursing and Care*, 1(6) doi: 10.4172/2167-1168.1000123

Hertfelt Wahn, E & Nissen, E. (2008). Sociodemographic background, lifestyle and psychosocial conditions of Swedish teenage mothers and their perception of health and social

support during pregnancy and childbirth. *Scandinavian Journal of Public Health*, 36 (4), ss. 415–423. doi: 10.1177/1403494807085315

Hertfelt Wahn, E, Nissen, E & Ahlberg, B- M (2005). Becoming and Being a teenage mother: How Teenage Girls in South Western Sweden View Their Situation. *Health Care for Women International*, 26 (7), ss.591–603. doi: 10.1080/07399330591004917

Hjelte, J., Sjöberg, M., Westerberg, K & Hyvönen, U. (2015). From thought to action: young parents' reasons for participation in parenting support groups at child welfare centers. *Social Work in Public Health*, 30 (6), ss. 516–533. doi: 10.1080/19371918.2015.1073646

Konarski, K. (1998) Vår rädsla för hälsa? I *Röster om KASAM: 15 forskare granskar begreppet Känsla av sammanhang*. Uppsala: Ord och vetande AB.

Kvale, S & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Källström Cater, Å. (2018) Att intervjua barn. I Ahrne, G & Svensson, P. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB

Langius, A. Björvell, H. (1998) ”Kommentar till korruption av den existentiella insikten”. I *Röster om KASAM: 15 forskare granskar begreppet Känsla av sammanhang*. Uppsala: Ord och vetande AB.

Leese, M (2017). Engaging on the ‘front line’: exploring how family support teams construct meaning in their work with young mothers. *Child and Family Social Work*. 22 (3), ss: 1207-1215. doi: 10.1111/cfs.12337.

Mills, A., Schmied, V., Taylor, C., Dahlen, H & Hudson, M-E. (2013). Someone to talk to: young mothers’ experiences of participating in a young parents support programme. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 27 (3), ss.551- 559. doi: 10.1111/j.1471-6712.2012.01065.x

Mills, A., Scmied, V., Taylor, C., Dahlen, H., Schuringa, W & Hudson Margaret, E. (2012). Connecting, learning, leaving: supporting young parents in the community. *Health & Social Care in the Community*, 20 (6), ss. 663-672. doi: 10.1111/j.1365-2524.2012.01084.

- Nagin, G-S, Pogarsky, G & Farrington, D. (1997). Adolescent Mothers and the Criminal Behavior of Their Children. *Law & Society Review*, 31(1), ss:137–162. doi: 10.2307/3054097
- Nilsson, K (2010). Parenthood and welfare outcomes in late-twentieth-century Sweden. *The History of the Family*, 15 (2), ss. 206-214. doi: 10.1016/j.hisfam.2009.12.005
- Quinlivan, J-A., Tan, L-H., Steele, A & Black, K. (2004). Impact of Demographic Factors, Early Family Relationships and Depressive Symptomatology in Teenage Pregnancy. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 38(4), ss. 197–203.
- Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber Ab.
- Svensson, p & Göran, A. (2018). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, G & Svensson, P. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Theorell, T. (1998) Antonovsky I sitt sammanhang. I Röster av KASAM: 15 forskare granskar begreppet känsla av sammanhang. Uppsala: Ord och vetande AB.
- Tryggvason, N., Sorbring, E & Samuleson, Gösta. (2012). *Unga föräldrar: identitet, möjligheter och utmaningar*. Malmö: Liber Ab.
- Wightman, L & Moriarty, B. (2012). Lifelong learning and becoming a mother: evaluation of the Young Parents Program. *International Journal of Lifelong Education*, (31) 5, ss. 555-567. doi: 10.1080/02601370.2012.700645
- Yardley, E. (2009). Teenage Mothers' Experiences of Formal Support Services. *Journal of Social Policy*, 38 (2), ss. 241–257. Doi: 10.1017/S0047279408002821.

Bilagor

Bilaga 1, Information om studie

Hej!

Mitt namn är Hanna Kylefalk och jag skriver för närvarande min kandidatuppsats (C-uppsats) inom socionomprogrammet på Lunds Universitet.

Syftet med studien är att ta reda på hur unga mammor beskriver det stöd som ges i form av föräldrastöd för unga föräldrar. Tanken är att få en ökad kunskap och kunna lyfta fram den unga mammans perspektiv inom forskning.

En intervju beräknas ta ca. 40 minuter och kommer att bandas för att inte missa eller missuppfatta något som sägs, endast jag kommer ta del av det som sägs. Efter transkribering kommer det bandade att förstöras.

Om du vill medverka i en intervju så är du garanterad Anonymitet och kommer att avidentifieras i uppsatsen. Du kan även när som helst avbryta din medverkan i studien.

Med vänlig hälsning Hanna Kylefalk

Mail: exempel@hotmail.com

Tel: 0123-456789

Handledare: Richard Ullemstig

Lunds Universitet

Bilaga 2, Intervjuguide

Innan intervjun börjar:

- Presentation av mig
- Upplysning om intervjuens syfte och användning och ungefärlig tid
- Informera om anonymitet och frivillighet att när som helst avbryta.

Bakgrundsfrågor:

- Hur gammal är du?
- Hur länge har du deltagit i gruppen?
- Har du barn nu eller väntar du barn?
- Hur gammalt är ditt barn?

Inledning:

- Vill du berätta lite om varför du valt att komma till en föräldragrupp?
- Hur länge har du deltagit i föräldragruppen?
- Hur kom du i kontakt med föräldragruppen?

Socialt nätverk/mening:

- Vad skulle du säga att gruppen har givit dig?
- Vad anser du vara det viktigaste i en föräldragrupp för unga?
- Vilken betydelse skulle du säga att föräldragruppen har för dig?

Utanförskap/stigmatisering:

- Har du deltagit i en föräldragrupp eller föräldraprogram där majoriteten varit äldre föräldrar?
- Hur upplevde du denna grupp?
 - Om ja: Tycker du det finns någon skillnad i vad man fokuserar på och/eller tar upp i de olika grupperna?
 - Om nej: skulle du kunna tänka dig att delta i en mer "blandad" föräldragrupp?
- Tycker du det är bra med en föräldragrupp som enbart är riktat till unga föräldrar?

Brister

- Finns det något som du skulle vilja skulle göras annorlunda under träffarna?

Självbild

- Anser du att gruppen har påverkat din syn på dig sig själv som ung mamma?
- På vilket sätt då?
- Andra synpunkter?

Avslutning

- Finns det något som kan ha missuppfattas under intervjun?
- Finns det något mer som du skulle vilja lyfta som inte tagits upp?
- Tack för din delaktighet!

Bilaga 3, Samtycke om deltagande i studie

Datum: /

Samtycke om deltagande i studie

Jag samtycker till att delta i en enskild intervju som även kommer att bli inspelat i form av en ljudupptagning. Jag kan när som helst avbryta min medverkan och dra tillbaka mitt samtycke. Jag har blivit informerad om syftet med studien och de huvudsakliga metoder som kommer att användas.

Namn: _____

Datum: _____

Ort: _____

Forskarens namn: _____

Datum: _____

Ort: _____